

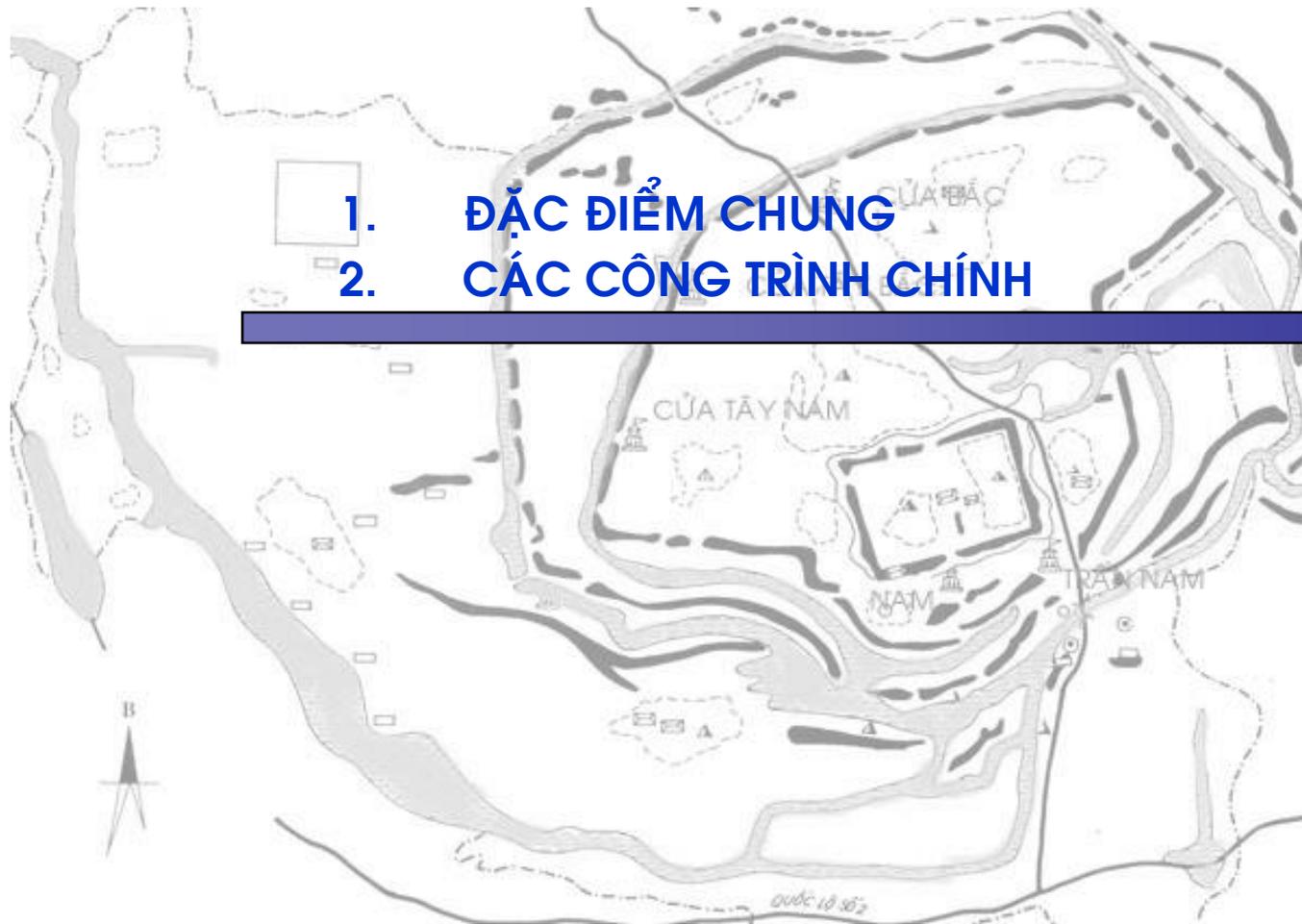

BÀI GIẢNG
LỊCH SỬ KIẾN TRÚC VIỆT NAM

THỰC HIỆN: KTS. NGUYỄN HỮU TÂM HIỀN

BÀI 6:

KIẾN TRÚC PHẬT GIÁO – CHÙA THÁP

1. ĐẶC ĐIỂM CHUNG
2. CÁC CÔNG TRÌNH CHÍNH

1. ĐẶC ĐIỂM CHUNG - CHÙA:

1. VỊ TRÍ:

- XÂY DỰNG Ở NHỮNG NƠI CÓ PHONG CẢNH ĐẸP.
- CÔNG TRÌNH QUAY VỀ HƯỚNG NAM

2. BỐ CỤC:

- THƯỜNG CÓ BỐ CỤC CÂN XỨNG.
- CÁC KIỂU BỐ CỤC CHÍNH:
 - . CHỮ ĐÌNH
 - . CHUÔI VỖ
 - . CHỮ TAM
 - . CHỮ CÔNG
 - . NỘI CÔNG NGOẠI QUỐC
 - . HÌNH ỒNG

3. THÀNH PHẦN: TỔNG THỂ TỪ NGOÀI VÀO

- CỔNG TAM QUAN
- GÁC CHUÔNG
- SÂN RỘNG
- ĐIỆN THỜ – TÒA TAM BẢO:
 - . TÒA TIỀN ĐƯỜNG
 - . TÒA THIÊU HƯƠNG
 - . TÒA THƯỢNG ĐIỆN
 - . TÒA "TAM BẢO": NƠI ĐẶT TƯỢNG PHẬT.
- HÀNH LANG XUNG QUANH.

4. KẾT CẤU:

- KẼ – CHÔNG RƯỜNG – GIÁ CHIÊNG
- CỘT – XÀ – KẼ: CỘT QUÂN VÀ CỘT HIÊN CHỊU LỰC, NỐI LIỀN VỚI NHAU BẰNG KẼ
- CỘT TRÊN ĐÁ TẢNG.

5. KẾT CẤU:

- KẼ – CHÔNG RƯỜNG – GIÁ CHIÊNG
- CỘT – XÀ – KẼ: CỘT QUÂN VÀ CỘT HIÊN CHỊU LỰC, NỐI LIỀN VỚI NHAU BẰNG KẼ
- CỘT TRÊN ĐÁ TẢNG.

6. ĐIỀU KHẮC TRANG TRÍ:

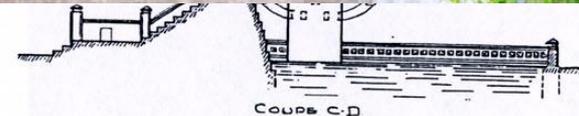
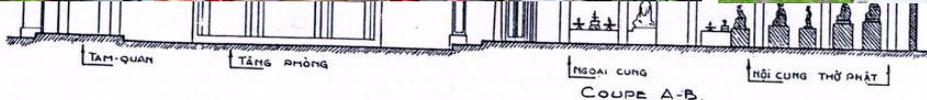
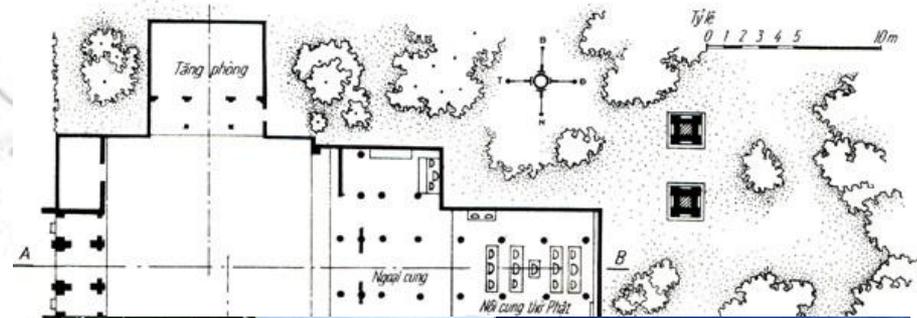
- CHẠM TRỎ TRÊN CÁC BỘ PHẬN KẾT CẤU
- ĐỀ TÀI THỰC VẬT VÀ ĐỘNG VẬT (TỨ LINH)
- TƯỢNG PHẬT, LA HÁN, CÁC LOẠI TƯỢNG KHÁC.

7. MÀU SẮC, ÁNH SÁNG:

- MÀU CHỦ ĐẠO: VÀNG.
- ÁNH SÁNG NỘI THẤT MỜ ẢO
- CẢNH TRÍ BÊN NGOÀI U TỊCH TRẦM LẶNG

2. KIẾN TRÚC PHẬT GIÁO – CHÙA MỘT CỘT

- THỂ LOẠI KIẾN TRÚC BIỂU TƯỢNG ĐỘC ĐÁO.
- THỜ PHẬT QUAN ÂM.
- MẶT BẰNG HÌNH VUÔNG 4x4.
- CÔNG TRÌNH ĐẶT TRÊN MỘT CỘT ĐÁ ĐƯỜNG KÍNH 1.2.
- HÀNH LANG XUNG QUANH.
- KẾT CẤU: HỆ KHUNG KẾT CẤU GỖ.
- SÀN ĐƯỢC ĐỖ BẰNG CÁC CỘT CHỐNG TỪ CỘT ĐÁ

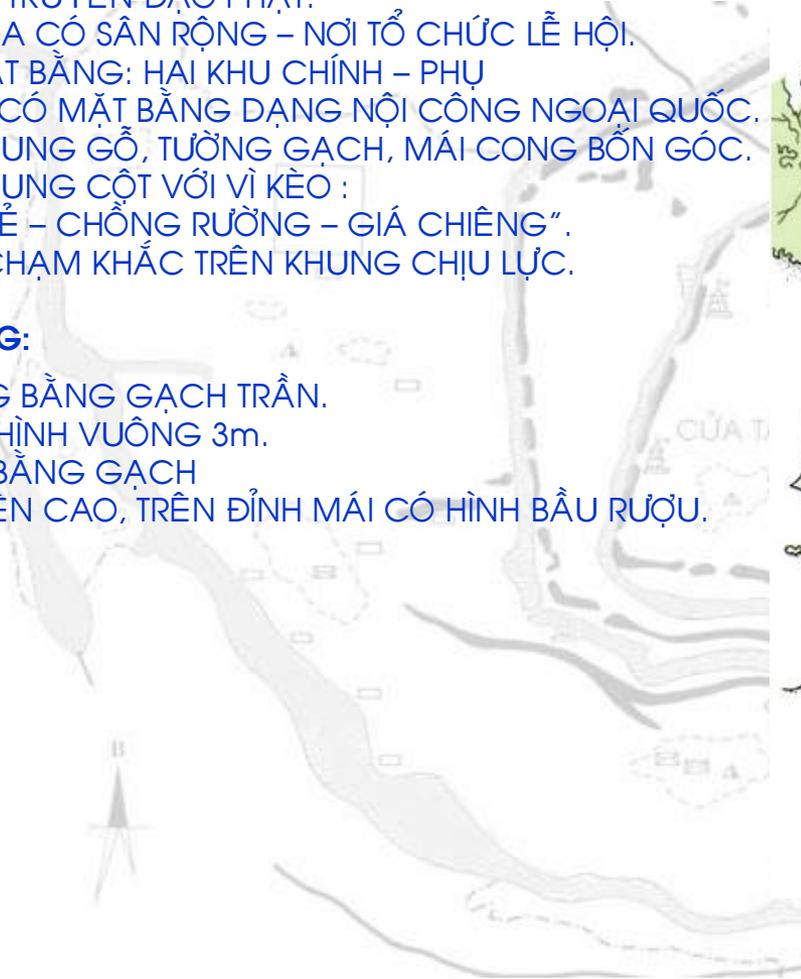
2. KIẾN TRÚC PHẬT GIÁO – CHÙA PHÁP VÂN (CHÙA DÂU)

ĐƯỢC COI NHƯ LÀ NGÔI CHÙA ĐẦU TIÊN Ở VIỆT NAM,
TRUNG TÂM TRUYỀN ĐẠO PHẬT.

- TRƯỚC CHÙA CÓ SÂN RỘNG – NƠI TỔ CHỨC LỄ HỘI.
- BỐ CỤC MẶT BẰNG: HAI KHU CHÍNH – PHỤ
- KHU CHÍNH CÓ MẶT BẰNG DẠNG NỘI CÔNG NGOẠI QUỐC.
- KẾT CẤU KHUNG GỖ, TƯỜNG GẠCH, MÁI CONG BỐN GÓC.
- KẾT CẤU KHUNG CỘT VỚI VÌ KÈO :
“KÊ – CHỒNG RỪNG – GIÁ CHIÈNG”.
- TRANG TRÍ CHẠM KHẮC TRÊN KHUNG CHỊU LỰC.

THÁP HÒA PHONG:

- CAO 3 TẦNG BẰNG GẠCH TRẦN.
- MẶT BẰNG HÌNH VUÔNG 3m.
- MÁI CUỐN BẰNG GẠCH
- NHỎ DẦN LÊN CAO, TRÊN ĐỈNH MÁI CÓ HÌNH BẦU RƯỢU.

2. KIẾN TRÚC PHẬT GIÁO – CHÙA PHẬT TÍCH

NẪM TRONG MỘT QUẦN THỂ TÍN NGƯỠNG,
MẶT BẰNG BỐ CỤC GIẬT CẤP THEO TRIỀN NÚI.
ĐỐI XỨNG QUA TRỤC CHÍNH.
BA LỚP NỀN CHÙA CHÈNH NHAU 4-5m.:

SÂN CHÙA – CHÙA CHÍNH VÀ KHU THÁP MỘ

CHÙA CHÍNH CÓ MẶT BẰNG DẠNG NỘI CÔNG NGOẠI QUỐC:
TIỀN ĐƯỜNG – THIÊU HƯƠNG – THƯỢNG ĐIỆN.

PHÍA TRƯỚC CHÙA CHÍNH CÓ 10 TƯỢNG THÚ.

KẾT CẤU KHUNG CỘT VỚI VÌ KÈO :

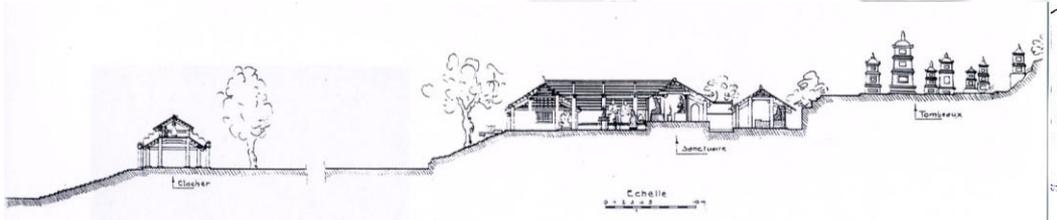
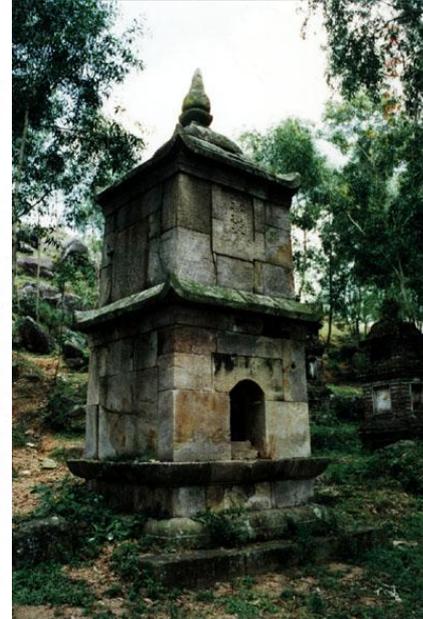
“KẼ – CHỒNG RỪNG”

GÓC MÁI UỐN CONG, ĐẦU ĐẠO LÁ MÁI.

ĐIỀU KHẮC NỘI , NGOẠI THẤT ĐA DẠNG PHONG PHÚ.

SỬ DỤNG ĐỊA HÌNH THIÊN NHIÊN, LẤY NÚI ĐỒI LÀM CHỖ DỰA
LÀM CHO KIẾN TRÚC THÊM BỀ THỂ, ĐA DẠNG

→ ĐÁNH DẤU THỜI KÌ NGHỆ THUẬT PHẬT GIÁO THỊNH ĐẠT.

Pl. XY : Temple bouddhique VAN-PHÚC, à Phật-tích (Bắc-ninh)

Coupe transversale de l'ensemble du temple bouddhique.

2. KIẾN TRÚC PHẬT GIÁO – CHÙA THÁP PHỔ MINH

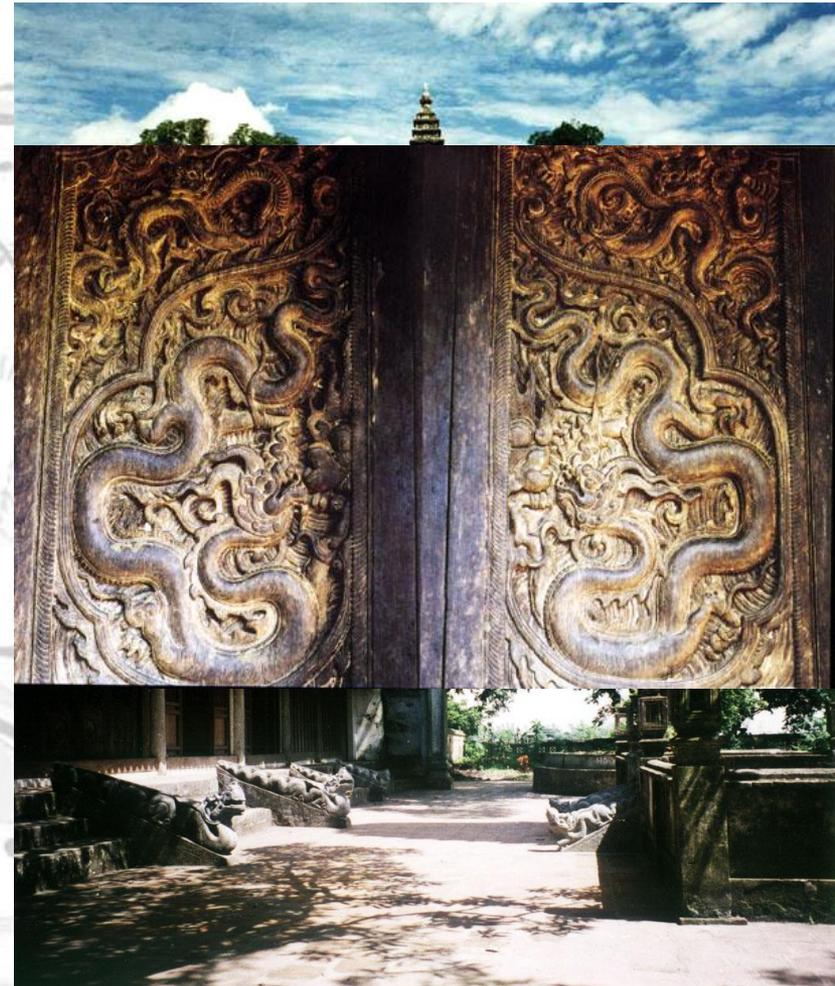
BỐ CỤC CÂN ĐỐI THEO KIỂU CHỮ QUỐC

- TAM QUAN – NHÀ BIA – THÁP PHỔ MINH – CHÙA CHÍNH
- CHÙA CHÍNH CÓ MẶT BẰNG DẠNG NỘI CÔNG NGOẠI QUỐC:
TIỀN ĐƯỜNG (9 GIÀN, 4 HÀNG CỘT) – THIÊU HƯƠNG – THƯỢNG
ĐIỀN (3 GIÀN, 3 HÀNG CỘT).
- CÁC TÒA NHÀ NÀY KHÔNG CÓ ĐIỀU KHẮC TRANG TRÍ.
- SAU CHÙA CÓ THÁP MỘ BÀ CHÚA MẠC
- TRƯỚC CHÙA CÓ VẠC ĐỒNG – “TỨ ĐẠI KHÍ”.

THÁP PHỔ MINH

- XÂY TRÊN MỘT HỒ NƯỚC VUÔNG, CÓ HÀNH LANG BAO BỌC
- ĐIỀU KHẮC TRANG TRÍ HOA VĂN ĐẸP MẮT.
- MẶT BẰNG VUÔNG, LÊN TRÊN NHỎ DẦN, TRÊN CÙNG LÀ
CHỖM NHỌN HÌNH BẦU RƯỢU.
- 13 TẦNG, KẾT THÚC MỖI TẦNG ĐỀU CÓ DIỀM MÁI NHÔ RA.
- THÁP CÓ DÁNG CAO, THANH MẮNH

→ PHONG CÁCH KIẾN TRÚC ĐẶC SẮC CỦA NGÔI CHÙA VIỆT NAM.

2. KIẾN TRÚC PHẬT GIÁO – CHÙA BÚT THÁP

- NẪM GIỮA CẢNH ĐỒNG XANH TƯƠI.

- TỔNG THỂ CÓ MẶT BẰNG DẠNG NỘI CÔNG NGOẠI QUỐC:

TIỀN ĐƯỜNG – THIÊU HƯƠNG – THƯỢNG ĐIỆN – TÒA CỬA PHẨM (THỜ PHẬT QUAN ÂM) – NHÀ CHUNG, HẬU ĐIỆN (THỜ CÁC VỊ TRỤ TRÌ).

- TRƯỚC CHÙA CÓ GÁC CHUÔNG VÀ TAM QUAN

- KẾT CẤU VỚI HỆ VÌ KÈO “KẼ - CHÔNG RƯỜNG – GIÁ CHIỀNG”

- XUNG QUANH THƯỢNG ĐIỆN CÓ CẦU THANG VÀ LAN CAN ĐÁ, CẦU ĐÁ NỐI VỚI TÒA CỬA PHẨM ẢNH HƯỞNG CỦA ĐIỀU KHẮC TRUNG QUỐC.

TÒA CỬA PHẨM LIÊN HOA (CHÍN ĐÀI SEN)

- GỒM 3 TẦNG MÁI – TƯỢNG TRƯNG CHO 3 CẤP TU HÀNH ĐẮC ĐẠO.

- TRONG CHỨA THÁP QUANG 9 TẦNG, GẮN CHẶT VỚI KẾT CẤU CỦA TÒA CỬA PHẨM.

- MÁI THÁP HÌNH NẤM CÓ KHÍA TANG TRÍ HÌNH RỒNG.

- HỆ THỐNG CỘT XUYỀN SUỐT 3 TẦNG, MÁI CONG NHỎ DẦN KHI LÊN CAO

→ NHẸ NHÀNG, BAY BỔNG.

THÁP BÁO NGHIỆM

- 5 TẦNG BĂNG ĐÁ

- TÁM CẢNH BĂNG NHAI Ở CÁC TẦNG, NGĂN CÁCH BẰNG ĐIỂM MÁI LỚN CONG Ở GỐC.

- TẦNG TRỆT CỘ HÀNH LANH XUNG QUANH

- TRÊN CÙNG KẾT THÚC BẰNG HÌNH QUẢ BẦU ĐUÔI

→ CÓ ẢNH HƯỞNG VĂN HÓA TRUNG QUỐC NHƯNG VẪN GIỮ ĐƯỢC NHỮNG ĐẶC TRƯNG BẢN ĐỊA.

2. KIẾN TRÚC PHẬT GIÁO – CHÙA TÂY PHƯƠNG:

- BỐ CỤC CHÙA GỒM 3 KHỐI SONG SONG THEO KIỂU CHỮ TAM
- CỔNG CHÙA NHỎ, KHÔNG CÓ GÁC CHUÔNG.
- XUNG QUANH 3 MẶT TƯỜNG XÂY GẠCH, CÓ CỬ SỔ HÌNH TRÒN "BÁN ÂM, BÁN DƯƠNG" HAY "SẮC SẮC KHÔNG KHÔNG".
- CÁC KHỐI NHÀ CÁCH NHAU 1,6m ĐỦ ĐỂ ÁNH SÁNG LỘT VÀO
- → KỶ ẢO, TRANG NGHIÊM.
- GIỮA SÂN CÒN CÓ HỒ NƯỚC NHỎ → LUÔN GIỮ ĐƯỢC ĐỘ ẨM.
- MÁI KIỂU CHỒNG DIÊM, ĐẦU ĐAO CONG VÚT.
- KẾT CẤU : "CHỒNG RỪNG - GIÁ CHIỀNG", DÙNG BẢY THAY CHO KẼ.
- MÁI TẦNG TRÊN, CỘT QUÂN ĐỨNG TRÊN XÀ NÁCH CỦA TẦNG DƯỚI.
- TRANG TRÍ TRÊN CÁC BỜ GÓC HÌNH RỒNG SINH ĐỘNG.
- TƯỢNG 18 VỊ LA HÁN LÀ KIỆT TÁC ĐIỀU KHẮC, MÀNG TÍNH DÂN GIAN

→ TÁC PHẨM KIẾN TRÚC XUẤT SẮC CỦA KIẾN TRÚC CỔ NAM.

